דגנבין ארמאי ומגנחין יתהון מהו [א]שלח להו הערמה אתעביד בהו אערימו עלייהו ויזדבנון אמר רב פפא בני מערבא סברי לה [(א)]כר' חידקא דאמר בני נח מצווין על הסירוס וקא עברי משום [1]ולפני עור לא תתן מכשול סבר רבא למימר ימכרו לשחיטה א"ל אביי דיין שקנסת עליהם מכירה [ב]פשיטא בנו גדול כי אחר דמי בנו קטן מאי רב אחי [ג]אסר ורב אשי שרי מרימר ומר זוטרא ואמרי לה הנהו תרי חסידי מחלפי אהדדי בעי רמי בר חמא הושיב לה קוץ בפיה מהו הושיב לה חסימה מעלייתא היא אלא [ד]ישב לה קוץ בפיה מהו הרביץ לה ארי מבחוץ מהו הרביץ לה חסימה מעלייתא היא אלא [ה]רבץ לה ארי מבחוץ מהו [ו]העמיד בנה מבחוץ מהו [ז]היתה צמאה למים מהו [ח]פרס לה קטבליא על גבי דישה מהו פשוט מהא חדא דתניא [ט]רשאי בעל פרה להרעיב פרתו כדי שתאכל מן הדישה הרבה [י]ורשאי בעל הבית להתיר פקיע עמיר לפני הבהמה כדי שלא תאכל מן הדישה הרבה שאני התם דקא אכלה איבעית אימא רשאי בעה"ב להתיר פקיע עמיר לפני בהמה מעיקרא כדי שלא תאכל הרבה מן הדישה °בעא מיניה רבי יונתן מרבי סימאי חסמה מבחוץ מהו שור בדישו אמר רחמנא והא לאו בדישו הוא או דלמא לא תדוש בחסימה אמר רחמנא א"ל מבית אביך אתה למד [2]יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבואכם בבואכם הוא דאסור הא מישתא ומיעל שרי [3]ולהבדיל בין הקדש ובין החול אמר רחמנא אלא מה התם בשעת ביאה לא תהא שכרות הכא נמי [כ]בשעת דישה לא תהא חסימה תנו רבנן [(ב)ל]החוסם את הפרה [מ]והמזווג בכלאים פטור ואינו לוקה אלא דש ומנהיג בלבד [(ג)]איתמר חסמה בקול והנהיגה בקול ר' יוחנן אמר [נ]חייב ריש לקיש אמר פטור רבי יוחנן אמר חייב עקימת פיו הויא מעשה ריש לקיש אמר פטור קלא לא הוי מעשה איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש

לא

ומגנחין יתהון. ומסרסין אותם ואח"כ מחזירין לבעלים ומאהבת בעליו ישראל גונבו הנכרי שהוא מכירו ומסרסו כדי שיהא יפה לחרישה: **ויזדבנון.** ולא יהנה ישראל בעבירה. הוא עשה כדי שיהא יפה לחרוש לפיכך יקנסוהו שלא יחרוש בו. אלמא באיסור דלאו נמי אסורה אמירה לנכרי: **בני מערבא.** דשלחו ליה לאבוה דשמואל הכי: **סבירא להו כרבי חידקא.** בסנהדרין בפרק ד' מיתות (דף נו:): **וקא עבר.** זה האומר לסרס: **משום לפני עור לא תתן מכשול.** אבל בדבר שאין הנכרי מוזהר עליו אימא לך שרי: **לשחיטה.** שלא יועיל סירוסן להעלות בדמיהן אבל לחרישה לא שדמיהן יקרין משום סירוסן: **דיין שקנסת עליהן מכירה.** דלא טרח כולי האי אלא שיחרוש בו והא לא תתקיים מחשבתו: **כאחר דמי.** ודיו אם מכרו לו: **מחלפו אהדדי.** שוורים שלהן שגנבום נכרים מכיריהם וסרסום: **ישב לה קוץ בפיה.** ואינה יכולה לאכול מן הדישה: **מהו.** מלוה ליטלה או אין מלוה ליטלה: **הרביץ לה ארי.** ולאימתו אינה אוכלת: **קטבליא.** עור שלוק והבהמה מהלכת על גביו ואינה רואה את הדישה מי קרינא ביה בדישו(ד) או לא: **פשוט מהא.** מתניתא: **חדא.** מהנך בעיא: **בעל הפרה.** שהשכיר פרתו לדוש בה: **פקיע עמיר.** קשין של שבולין שנדושו והוה כפורס קטבליא ותיפשוט מינה דשרי: **מעיקרא.** כדי שתמלא כריסה קשים קודם שתכנס לדישה: **מבחוץ.** קודם שתיכנס לדוש: **מבית אביך.** כהן היה(ה): **להבדיל בין הקדש.** בתריה כתיב משמע כדי שידע להבחין בין עבודה קדושה למחוללת ואי שתי ועייל מ"מ שיכור הוא ולא ידע להבדיל: **החוסם את הפרה.** ולא העבירה על הדישה וחבירו דש בה: **וכן המזווג.** שור וחמור לקרון ובא חבירו והנהיג. פטור הראשון ואינו חייב אלא הדש דלא תדוש בחסימה קאמר רחמנא (דברים כה) וגבי כלאים נמי לא תחרוש כתיב (שם כב) ואינו לוקה אלא זה המנהיגו: **חסמה בקול.** כשהיתה שוחה לאכול היה גוער בה: **והנהיגה בקול.** בכלאים ואינו אוחז במרדע: **הויא מעשה.** והוה ליה לאו שיש בו מעשה ולוקין עליו:

לא

מחלפי אהדדי. שלא מדעתן היו מסרסין אותן ומ"מ היו מחליפין שמא לא יאמינו העולם שהיה שלא מדעתם או משום שלא יאמרו אחרים לנכרי לעשות כן ויאמרו שלא מדעתנו עשו: **ישב** לה קוץ בפיה מהו. וא"ת הא אמרינן לקמן לא תדוש בחסימה וי"ל דה"מ כשחסמה בחוץ כדי שלא תאכל אבל הכא שישב לה מאליו בעי דלמא הוי כחלתה: **רביץ** ארי מבחוץ. את"ל ישב לה קוץ אסור לפי שחסימה בגופה אבל ארי שהיה רחוק ממנה לא הוי חסימה ואת"ל דארי נמי הוי חסימה היינו משום דמפחד הארי אינה אוכלת אפילו היא רעיבה הרבה אבל בעמד בנה בחוץ אינה נחסמת כל כך: **עמד** בנה מבחוץ מהו. אית ספרים דגרסי העמיד ואפילו הכי לא פריך חסימה מעלייתא היא משום דאינה מנחת כל כך מלאכול בשבילו כמו מפחד הארי כדפרישית: **רבי** יוחנן אמר חייב עקימת שפתיו הוי מעשה. תימה דפ' ג' דשבועות (דף כא.) אמר רבי יוחנן אומר היה רבי יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו חוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו בשם והלא רבי יוחנן גופיה קאמר הכא דעקימת שפתיו הוי מעשה א"כ נשבע ומימר ומקלל חבירו בשם אמאי מחשיב אותן לאו שאין בו מעשה וי"ל דלא קאמר רבי יוחנן דעקימת פיו הוי מעשה אלא הכא משום דבדיבוריה קעביד מעשה שהולכת ודשה בלא אכילה כדאמרינן בריש תמורה (דף ג:) אההיא דחוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו אמר ליה רבי יוחנן לתנא לא תיתני מימר דבדבוריה קעביד מעשה ולהכי פריך הכא ר"י לר"ל לקיש ממימר דחשיב מעשה משום דבדבוריה קעביד מעשה אבל נשבע לא עביד בדיבוריה מעשה כדמוקי לה התם באכלתי ולא אכלתי וא"ת דבסוף פרק ד' מיתות (סנהדרין דף סה. ושם: ד"ה הואיל) קאמר ר' יוחנן דעקימת שפתיו דמגדף לא הוי מעשה משום דישנו בלב ופריך והתניא יצאו עדים זוממים שאין בהן מעשה ומשני אלא שאני מגדף הואיל וישנו בקול ופריך וקול לר' יוחנן לאו מעשה הוא והא חסמה בקול לרבי יוחנן חייב ומשני שאני עדים זוממים דישנן בראייה והשתא היכי פריך מחסמה בקול אמגדף דלא עביד מעשה בדיבוריה וי"ל דלאו אמגדף פריך אלא אעדים זוממין פריך דההוא שנויא דמשני שאני מגדף הואיל וישנו בקול שני נמי אעדים זוממין ועלייהו פריך וקול לר' יוחנן לאו מעשה הוא דבדיבורייהו מתעביד מעשה שמתחייב הנדון ומשני שאני עדים זוממין הואיל וישנן בראייה אבל מגדף הוי טעמא דלא חשיב מעשה הואיל וישנו בקול דלא עביד בדיבוריה מעשה ואין צריך תו לטעמא שכן ישנו בלב והיינו טעמא נמי דמסית ומדיח ומקלל אביו דממעט להו בת"כ מועשה דהתם אינו לא בלב ולא בראייה אלא על כרחך משום דישנן בקול ואע"ג דבפ"ק דכריתות (דף ד.) לא קאמר טעם דמגדף דישנו בקול אלא קאמר מגדף ישנו בלב ועדים זוממין ישנן בראייה אסוגיא דסנהדרין סמיך ובקונטרס גרים שאני עדים זוממין הואיל וישנן בקול ולא גרים שאני מגדף משום דאי הדר ביה מטעמא קמא דהואיל וישנו בלב אם כן לפי המסקנא דסתר טעמא דהואיל וישנן בקול הוה ליה למיהדר לטעמא קמא ולמימר שאני מגדף הואיל וישנו בלב ואין נראה דלמסקנא נמי לא סתר טעמא דהואיל וישנו בקול לענין מגדף ומסית ומדיח כדפרשינן דבדיבורייהו לא מתעביד מעשה: **ריש** לקיש אמר פטור עקימת שפתיו לא הוי מעשה. ואם תאמר והא בריש אלו הן הלוקין (מכות דף יג:) אמרינן הא דבעינן לאו שיש בו מעשה משום דכולהו לאוי גמרינן מלאו דחסימה משום דסמיך ליה ארבעים יכנו לא יוסיף וחסימה יש בה מעשה והשתא לריש לקיש דחסמה בקול לית בה מעשה נימא דלקי ונילף בכולהו דלקי אלאו שאין בו מעשה ואמאי פטר הכא בחסימה גופה כי אין בה מעשה ויש לומר דסבר ריש לקיש דעיקר קרא לא איירי אלא בסתם חסימה דאית בה מעשה אי נמי נפקא [(א)] לריש לקיש כאידך שנויא דמכות (שם) דדריש מלעשות דאין לוקין אלא בלאו שיש בו מעשה ואם תאמר דבאלו הן הלוקין (שם טו:) פליג רבי יוחנן וריש לקיש בשבועה שאוכל ככר זו היום ועבר היום ולא אכלה דר' יוחנן פטר ליה משום לאו שאין בו מעשה ור"ל פטר ליה משום התראת ספק אבל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו וליכא למימר דאליבא דר' יהודה קאמר וליה לא סבירא ליה כדמשמע בתר הכי דפליגי אמילתא דר' יהודה דאמר גבי לא תותירו ממנו עד בקר בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דדייק ר' יוחנן טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקין עליו דהתראת ספק שמה התראה וריש לקיש דייק טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקין אלמא לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ואי אליבא דרבי

יהודה

עין משפט נר מצוה

נט א ב ג מיי' פט"ז מהל' איסורי ביאה הלכה יג סמג לאוין קכ טוש"ע אה"ע סי' ה סעיף יד:

ס ד ה ו ז ח מיי' פי"ג מהלכות שכירות הלכה ג סמג לאוין קפד טור ש"ע ח"מ סי' שלח סעיף ו:

סא ט י מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ט:

סב כ מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ג:

סג ל מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

סד מ מיי' פ"ט מהלכות כלאים הלכה ז סמג לאוין רפד טוש"ע י"ד סי' רצז סעיף יא:

סה נ מיי' שם ופי"ג מהלכות שכירות הלכה ב ועי' במ"מ סמג שם וסי' קפד טור ש"ע שם וטוש"ע ח"מ סי' שלח סעיף ג:

תורה אור השלם

1 לֹא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵּאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ: ויקרא יט יד

2 יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: ויקרא י ט

3 וּלֲהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר: ויקרא י י

מסורת הש"ס

א) סנהדרין נו:, ב) [תוספ' דכלאים פ"ה], ג) סנהדרין סה:, ד) [דברים כה], ה) ובסנהדרין עא. משמע שלא היה כהן,

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה ריש לקיש וכו' נפקא ליה לריש לקיש:

גליון הש"ס

גמ' בעא מיניה רבי יונתן מרבי סימאי. בירושלמי פ"ט דתרומות איתא ששאל כן ר"ע לרשב"י והשיב לו כאשר השיב רבי סימאי לרבי יונתן:

מוסף רש"י

חסמה בקול. לפרה דשה וכשרוצה לאכול חסמה בקולו (סנהדרין סה:). והנהיגה בקול. מנהיג בכלאים, דחייב משום לא תחרוש בשור ובחמור (שם).